

Lito 136a)

29 November

23.

H. Herr Professor Eli F. Heckscher,

STOCKHOLM.

St. Eriks plan 2^{IV}.

I besittning av ärade för d. 12 d:s gläder det mig att kunna meddela det Bankfullmäktige i går beslutit att intet hinder möter publicerandet av Eder framställning ang. nyordningen av Finlands penningväsen. Förläggare för densamma, såväl på svenska som finska kunna otvivelaktigt här erhållas och har jag uppmanat magister Kalliala att omedelbart vidtaga med förfrågningar.

Jag förmodar att Bankens Direktion redan tillsänt Eder Ert honorar Kr. 5.000:-- , vilket Bankfullmäktige utanordnat.

För lagen del ber jag ang. valutasituationen få meddela följande reflexioner.

Den kurs Finlands Bank noterade nästan oförändrad från mars till början av september (dollarn circa 36:25) uppstod utan påverkan av Banken varken i den ena eller andra riktningen. Det ekonomiska livet förlöpte därunder normalt, till och med livaktigt. Bankdepositionerna stego raskt (1/I-31/8 1923 med 411 milj. emot 129 milj. 1922 och 25 milj. förkrigsmark eller c. 250 milj. efterkrigsmark 1913). Bankernas utlåning steg än raskare. Valutareservens minskning var för årstiden naturlig. Sedelcirkulationen rörde sig på en circa 60 milj. högre nivå än år 1922 med en något starkare

ökning i mars / april. Börsen var något livligare än år 1922 med högre men jämna pris. Importen var månad för månad nästan precis 10 gånger importen år 1913, dess volym så gott som densamma som 1913. Stegring framträdde närmast i importen av produktionsförnödenheter såväl gentemot 1913 som emot 1922. Såvitt konsumtionen kan siffermässigt bedömas var den närmast mindre än före kriget. Även exportens volymtal var, med undantag för maj till följd av sjöfartens sena öppnande, nära 100 och dess värde 10.7 gånger år 1913 års export. Järnvägarnas godstransport var avsevärt livligare än såväl 1913 som 1922 och av landets arbetskraft var kan man säga varje man använd. Såväl lantbruket som industrin rönne brist på ledig arbetskraft likasom på ledigt kapital. Prisnivån ^(enligt Konjunkturvärlden) utvisade en liknande säsongmässig rörelse som år 1922 och stod i augusti 1 % högre än i januari.

Något tecken till deflation kunde undertecknad för sin del ej finna. Den känsliga av depression, som inom näringslivet förefanns, berodde på de höga räntor, som en i jämförelse med landets sparförmåga livaktig värksamhet framkallade, samt de skatter, som en snabb övergång från desorganisation i statens finanser år 1918 till deras nuvarande lysande ställning påkallat, särskilt då dessa skatter till altför stor del lagts å industrin. Pappersindustrin led dessutom av dåliga internationella konjunkturer och föråldrad maskinell anordning.

Till en del, men icke i avseende å de grundläggande faktorerna, har under hösten en förändring inträtt. Efterfrågan på kapital och arbete är fortsättningsvis stor. Konsumtionen håller sig inom

samma gränser som förr, järnvägarnas rörliga material äro i full användning. Pris- och lönenivåerna förete ej nämnvärda förändringar. Men det ekonomiska livet, närmast exporten, har träffats av en del svårigheter. Hamnstrejken i England, därvarande trävaruimportörers priskampanj på hösten, pappersmarknadens tryckta läge, nedåtgående konjunktur å cellulosamarknaden, den av regnen skadade havreskörden samt en även i övrigt svår bärgningstid, vartill ännu kommit osäkerheten i avseende å nästa års marknad för våra exportartiklar, framkallade först brist å utländsk valuta under september och oktober samt sedan en pessimistisk uppfattning om utvecklingen av finmarkens värde under ~~den närmaste~~ nästa vintervinter. Denna pessimism diskonteras av spekulationen och utnyttjas av inflationsintresset, vilka vardera även funno ett gott stöd i pundkursens fall under innevarande månad. Därav finmarkens nedgång denna höst.

Huruvida dess senaste fall, sedan landet i början av november erhållit cirka 1/2 miljard mark i utländska lån, varit nödvändigt, skall jag ej uttala mig om. Viktigast är att konstatera, att den lägre markkursen ej ännu influerat pris- och lönenivåerna och altså tillsvidare kan anses som en tillfällig rubbning av jämviktsläget mellan markens yttre och inre värde. På vilket sätt jämvikten åter skall inträda, må framtiden utvisa. Att sedelcirkulationen de senaste veckorna sjunkit under nivån för år 1922 och bankdepositionerna förete en starkare minskning än den på hösten vanliga, talar för en stegring i det inhemska värdet samtidigt som utlandsvärdet fallit.

Ett grunddrag i vårt ekonomiska liv må ännu framhållas. Såsom alla unga land hava vi under de senaste decennierna utvidgat vår ekonomiska värksamhet dels med besparing ur nationalinkomster, dels med lånat utländskt kapital. Det senare tillskottet i form av fasta lån utgjorde åren 1901 - 1913 i medeltal per år 21.2 milj. mark (nominelt värde) och strax före kriget än mera. Denna inlåning utgjorde knappt hälften av importen av produktionsförnödenheter för att ej tala om i landet producerat fast kapital. Att döma av importen av produktionsförnödenheter, ökningen i kreatursstocken och den odlade arealen, utvidgningar och nybyggnader av fabriker, uppförande av arbetarebostäder samt emissionsstatistiken, har kapitalinvesteringen särskilt åren 1919-1920 varit långt starkare än före kriget samt är fortfarande avsevärd. Ej heller under kriget låg den på långt när nere. Däremot har Finland i utländska obligationslån under decenniet 1914-1923 erhållit nominelt per år endast 15.0 milj. förkrigsmark (index för åren 1921-23 1100:100), däri de senaste statslånen inberäknade. Därav bristen på kapital i penningmarknaden och bristen på valutor. Därav även spekulanternas stora makt (utländska avistafordringen, beroende av exportförskott).

För mig ter sig problemet därför:

antingen mera fast utländsk kapital eller ett diskonto som inskränker investeringen och därmed även konsumtionen till det vad landet med egna resurser förmår.

Det är hårt med en dålig kapitalmarknad i Europa, misstroende i Amerika till hela vår världsdel och en räntefot av 8 - 11 %.

Men det är enda vägen. Inflationen genom stigande utlandskurser är fördärvat.

Högaktningsfullt

Stockholm den 4 december 1923.

Herr Direktör W.A. Lavonius,

HÄLSINGFORS.

För Edert vänliga brev den 29 november ber jag att förbindligast få tacka. På grund av båtlägenheterna kom det mig ej till handa förrän i går, samtidigt med magister Kallialas 2 dagar senare brev, och ärendets nya vändning blev mig därför en fullkomlig överraskning. Att överraskningen var av glädjande slag behöver jag emellertid ej säga. Visserligen saknar jag nästan nu all tid för det fortsatta arbete som skulle vara behövt, om framställningen skulle föras up to date, ty jag har nästan varje timma av dagen bunden i denna vecka, och vad som skall göras måste ju enligt den nya planen ske så gott som ögonblickligen. Emellertid sänder jag samtidigt med detta själva det rättade korrektivet till magister Kalliala med utförligare instruktioner och hoppas kunna sända en kort efterskrift i morgon.

Det utlovade honoraret, 5.000 svenska kronor, mottog jag tacksamt från Finlands Banks direktion redan för några dagar sedan och kvitterade omedelbart därför. Genom dess utbetalning har Finlands Bank, såvitt jag förstår, blivit rättsinnehavare till mitt manuskript och synes därför ha anspråk på de honorar som kunna utfalla för den tryckta upplagan. Skulle banken emellertid icke anse sig kunna ta befattning med en så anspråkslös affär, vill jag i varje fall icke draga nytta av beloppet utan har utbett mig såsom en tjänst av magister Kalliala, att han - givetvis under den nu angivna förutsättningen - skulle vilja mottaga

PROFESSOR E. HECKSCHER
S:IT ERIKS PLAN 2^{IV}
STOCKHOLM VA.

-2-

beloppet såsom en ringa ersättning för sitt översättningsarbete och den hjälp han i flera hänseenden med ospard möda lämnat mig.

Jag ber också att få tacka för den mycket upplysande redogörelsen om orsakerna till det nuvarande läget i Finland, vilken i allt väsentligt överensstämmer med den uppfattning jag på egen hand bildat mig. På grund av tidens ytterliga knapphet skall jag dock ej nu komma närmare in därpå men hoppas få göra det senare.

Högaktningfullt

E. Heckscher